

ترابط ریاضت و سعادت

از دیدگاه بایزید بسطامی و شیخ اشراق

طاهره عرب انصاری
حسین قلندری

عرب‌انصاری، طاهره، ۱۳۵۵ -	سرشناسه
ترابط ریاضت و سعادت از دیدگاه بایزید بسطامی و شیخ اشراق/طاهره عرب‌انصاری،	عنوان و نام پدیدآور
کرگان: نوروزی، ۱۳۸۹،	مشخصات نشر
۱۵۷ص.	مشخصات ظاهری
۹۷۸-۹۶۴-۱۵۱-۲۷۷-۶	شابک
فیبا	وضعیت فهرست نویسی
کتابنامه: ص. ۱۴۹-۱۵۷.	بازداشت
بایزید بسطامی، طیفور بن عیسی، ۲۱۸۸-۲۶۱۰ق.	موضوع
بایزید بسطامی، طیفور بن عیسی، ۲۱۸۸-۲۶۱۰ق.	موضوع
سهروردی، یحیی بن حبیش، ۴۵۲۹-۵۸۷ق.	موضوع
سهروردی، یحیی بن حبیش، ۴۵۲۹-۵۸۷ق.	موضوع
زهد	موضوع
خوشبختی	موضوع
BPT۵۰/۵/ع۲۰۳ ۱۳۸۹	رده بندی کنگره
۲۹۷/۶۳۳	رده بندی دینی
۳۱۱۵۸۳۸	شماره کتابشناسی ملی
۳۱/۰۶/۱۳۸۹	تاریخ درخواست
۳۱/۰۶/۱۳۸۹	تاریخ پاسخگویی
۳۱۱۵۰۷۶	کد پیگیری

نام کتاب: ترابط ریاضت و سعادت از دیدگاه بایزید بسطامی و شیخ اشراق
مؤلفین: طاهره عرب انصاری، حسین قلندری
ویراستار: دکتر تقی امینی مفرد
ناشر: انتشارات نوروزی
طرح جلد: علیرضا حسام
صفحه آرای: محمدحسین مصدق
نوبت چاپ: اول-۱۳۸۹
چاپخانه: امید شمال
شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
شماره شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۱-۲۷۷-۶
قیمت: ۳۰۰۰ تومان

تقدیر و تشکر

دانش، رحمت الهی است و دانشمندان موهبتی هستند که خداوند آن‌ها را به جامعه‌ی انسانی هدیه نموده است. سپاس قلبی خودمان را تشار اساتید بزرگواری می‌نماییم که با زحمات بی‌وقفه خود روش اندیشیدن، متانت و صبر را به ما آموختند. جا دارد از زحمات ارزشمند سرکار خانم دکتر واحدی در بازخوانی این اثر قدردانی نماییم و سپاس‌گزار همه عزیزانی باشیم که در این راه ما را یاری نمودند. از صبر و تحمل سختی‌های روزگار این اثر توسط فرزند عزیزمان محمد سپاس فراوان داریم.

تقدیم به پدر سعادت یافته ام شهید محمود
عرب انصاری و به مادر ریاضت کشیده ام
که رنج دوران را به دوش کشیدند.

تقدیم به :

بدران سعادت یافته که در جنگ تحمیلی هشت سال دفاع
مقدس با جان خود از کمان ابن مرز و بوم پاسداری نمودند
و به مادرانی که با ریاضت های شان رنج این دوران را به
مصدق "ان مع العسر یسری" به دوش کشیدند.

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۱
------------	----

فصل اول: ریاضت و سعادت

ریاضت / معنای لغوی ریاضت.....	۱۴
معنای اصطلاحی ریاضت.....	۱۴
ریاضت مشروط و غیر مشروط.....	۱۵
سعادت / معنای لغوی سعادت.....	۱۸
شرایط حصول سعادت.....	۱۸
اقسام و مراتب سعادت.....	۱۹
سعادت و عوامل آن از نظر قرآن.....	۲۰
موانع سعادت در قرآن.....	۲۳
سعادت از نظر برخی حکما.....	۳۰

فصل دوم: سعادت و ریاضت از نظر بایزید

نگاهی گذرا به زندگی بایزید.....	۴۲
مشخصه های فکری و رفتاری بایزید.....	۴۳
نظر بایزید درباره ی دانش و آگاهی.....	۴۶
نظر بایزید در خصوص کرامت.....	۴۷
سلوک و سعادت.....	۴۸
تصوف از دیدگاه بایزید و جایگاه آن در رسیدن به سعادت.....	۵۰
سعادت از نظر بایزید.....	۵۳
فضل الهی عامل اصلی سعادت.....	۵۵
ریاضت از نظر بایزید بسطامی.....	۶۲
توصیه به ریاضت / توصیه های زبانی.....	۶۷

فصل سوم: سعادت و ریاضت از نظر شیخ اشراق

نگاهی گذرا بر زندگی شیخ اشراق.....	۷۴
آثار شیخ.....	۷۷
شارحان حکمت سهروردی.....	۸۵

۸۶		فلسوفان متأثر از شیخ حکمت سهروردی
۸۷		حکمت اشراقی؛ ماهیت، مبنا و منبع، مرشد، حاملان
۹۲		جهان بینی شیخ اشراق
۹۳		مراتب عالم هستی از دیدگاه سهروردی
۹۵		سعادت از نظر شیخ اشراق
۱۰۰		معرفت پایه و اساس سعادت
۱۰۶		انواع سعادت
۱۱۰		ریاضت، کلید گنج سعادت
۱۱۱		توضیف ریاضت از نگاه شیخ اشراق
۱۱۵		توصیه به ریاضت در اندیشه ی سهروردی
۱۲۲		نور حکمت حاصل ریاضت
۱۲۴		نتیجه گیری
۱۲۵		پیشنهادهای
۱۲۶		منابع و مأخذ

پیشگفتار

سپاس و ستایش آن خدای را که به نیروی مجاهده قوالب اصفیا را به بالا بُرد و قلوب اولیا را، از رهگذر مشاهده، سعادت ارزانی کرد و زبان مؤمنان را به ذکر حلاوت داد و دل عارفان را به اندیشه جلا بخشید (بایزید).

از آنگاه که ایزد مَنان بنی آدم را مفتخر به توانایی بر معرفت اسماء الحسنی نمود و حکمت عمل را به او الهام کرد، سعادت اولیه را نصیب او گردانید. سپس همگان را از فیض حب به ظهور و بروز رسانیدن این توانایی و وصول به سعادت نهایی و ابدی که مؤلف از خیر و سرور و نشاط و پایداری است، برخوردار نمود. همواره آشکار شدن چیستی و چگونگی حصول سعادت جاودانی، شناخت موانع آن، و شیوه ی عبور از آنها، تشخیص سعادت ها کاذب و مجازی و تشبیهات آن، در رأس مطالب انسان قرار گرفت.

همین امر سرکار خانم عرب انصاری، فرزند مجاهد شهید که ریاضت در خانواده گرامیشان متداول و نور سعادت بر تارکش می تابد، بر آن داشت تا به همراه آقای حسین قلندری اثر خودشان را در این خصوص به نگارش در آورند. ایشان به جهت دریافت پاسخ متقن به پرسش های مطروحه، دفتری فراهم آوردند تا متضمن آرا دو تن از نام آورترین عارفان و حکیمان متأله باشد و توفیق در آن نوری شود فرا روی مشتاقان صعود به عالم ملکوت، و در پی آن نعیم آن جهانی که ورای همه سعادت ها است، میسر گردد.

با انتشار این دفتر به تلاش والای همسر گرانقدر شان، که وی نیز از خاندان جلیل شهدا و سُعدا است پرتوهای نوری آن بیشتر گشته و رهروان بشری را بهره مند می سازد این اثر با عنوان «ترابط ریاضت و سعادت از

دیدگاه بایزید بسطامی و شیخ اشراق « بازگویی تجربیات روحانی
دو انسان شریفی است که تمامی لحظات زندگی دنیوی خویش را به
سعادت خواهی در مسیر عالم انوار به ریاضت سپری کرده اند و بر اثر
تابش نور حقیقت، گوهر نفسشان درخشندگی جاودانه یافته است.

بهجت واحدی

www.ketab.ir

پرداختن به مبحث سعادت و تبیین حقیقت آن، از آن روی که برای هر انسانی سرنوشت ساز و حیاتی است، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. زیرا که زندگی چیزی جز تلاش برای وصول به سعادت نیست اما اینکه «سعادت» چیست؟ و راه رسیدن به آن کدام است؟ پرسشی است که در درازای تاریخ همواره مطرح بوده و هست و پاسخ های متعدد و مختلف به آن نظریات گوناگونی را به وجود آورده است.

دفتر حاضر حاصل تحقیق و تفحص در خصوص سعادت حقیقی و طریق حصول آن به روایت دو تن از سعاداست که زندگی خویش را مصروف فهم و تبیین این امر خطیر نموده اند و یک دم از آن غفلت نکرده اند. یکی عارفی شوریده که مستغرق در ذات حق گردیده و جز ذات پروردگار، اصالتی را برای هیچ چیز قایل نیست. او که در اثر ریاضات و مجاهدات متوالی و بی وقفه حقایق را به چشم باطن می بیند و پنهانی های عالم برین بر او آشکار گردیده، انسانی ملکوتی و یکی از مصادیق «خليفة الله» در زمین می گردد و شایسته ی القابی چون سلطان العارفين و مراد السالکین می شود. او سعادت را آزادی از قید هوای نفس و تمایلات دنیوی می داند که با توجه به حق و مسیر الی الله میسور می گردد. دیگری حکیمی اشراقی است که در مسیر الی الله یک گام با عرفان و گامی دیگر با حکمت به پیش می رود. او پیوسته در حین مجاهدت و ریاضت از برهان و حکمت بحثی نیز غافل نبوده و معارفی را که بر او اشراق می گردد برای فهم کسانی که هنوز این مسیر را طی نکرده اند، در غالب برهان آورده تا آنها را نیز از این نعمت برخوردار کند. از این رو ملاحظه می شود که در دوران کوتاه زندگی، آثار متعددی از خود به جای گذاشته که هر یک دریچه ای از معارف را بر روی طالبان بینش و دانش باز می کند.